1829. No. 38.

LEEU- WARDER COU- RANT.



DINGSDAG den 12 MEI.

PROVINCIAAL GOUVERNEMENT VAN VRIESLAND.
VERPACHTING VAN PROVINCIALE DOMEINEN.

Op Woensdag den 27 Mei 1829, des voormiddags 11 ure, zal van wege Heeren Gedeputeerde Staten van de provincie Vriesland, ten overstaan van een' Commissaris uit derzelver midden, in bijzijn van de daarbij geconserveerde ambtenaren, onder nadere approbatie, in het Grietenijhuis te Wolvega, worden verpacht:

Het grasgewas des dijks langs het Noorderboord van de rivier de Linde, alsmede van de Zuiderkade van de verbeterde uitwatering op de Tjonger bij de Oude Schoterzijl; — en *zulks in dertien perceelen voor den tijd van een jaar*, of van 12 Mei tot 12 November 1829.

Zullen de Conditien daarvan boven en behalve aan het Gouvernementshuis te *Leeuwarden* ter lezing liggen te Wolvega bij den Kastelein *Blinxma*, aan de Lemmer bij *Le Heux*, aan den Lindedijk bij *W. de Ruiter*, te Slijkenburg bij *Peereboom* en voorts in de voornaamste Herbergen te *Oldemarkt*, *Ossenzijl*, *Kuinder*, *Oldelamer*, *Oldetrijne*, *Spanga* en *Munnikkeburen*, alsmede aan de *Lindesluis*, *Helomasluis* en *Oude Schoterzijl*; terwijl verder de noodige informatien zijn te bekomen bij den Hoofd-Ingenieur van den waterstaat te *Leeuwarden*, den Ingenieur te *Harlingen* en den Provincialen Opzigter *aan de Blesse*.

Leeuwarden den 7 Mei 1829.

De Gouverneur van Vriesland,
VAN ZUIJLEN VAN NIJEVELT.

TURKIJE.

KONSTANTINOPEL, *den* 10 *April*.

De krijgstoerustingen duren voort, en niet alleen willen noch de Sultan noch zijn minister van buitenlandsche zaken van onderhandelingen hooren, maar de ten hoogsten opgewonden Turksche natie schijnt ook de voortzetting des oorlogs te verlangen, en van den nieuwen veldtogt de schitterendste uitkomst voor het Turksche rijk en de grootste vernedering voor de Russische wapenen te verwachten. De nieuwe grootvizier is eindelijk in Schumla aangekomen. De seraskier *Khosrew*-pacha is naar Kara Burnu vertrokken, werwaarts hij onverwijld door den Sultan zal gevolgd worden, die in persoon het aanleggen der aldaar door hem bevolen vestingwerken wil bijwonen. Het Beiramsfeest is in de moskee van Eyub, in de nieuwe veel eenvoudiger en veelal op de westersche wijze ingerigte kleeding, gevierd. Voor gebrek aan levensmiddelen is alle vrees verdwenen; verscheidene met rijst of ander graan beladen vaartuigen hebben kortelings het inloopen in de Dardanellen geforceerd, en dagelijks komen hier zulke schepen van Smirna aan; het zijn vooral de Engelschen, die stout weg dezen handel drijven; een Engelsch kapitein zeilde laatstelijk de Dardanellen binnen, in spijt van een Russisch fregat dat hem 13 kanonkogels nazond. En hetgeen dezen handel nog meer aanmoedigen moet, is dat de regering dezer dagen volkomene handels-vrijheid voor koorn, meel en andere levensmiddelen, tot welker verkoop het zich tot hiertoe het monopolie voorbehouden had, afgekondigd heeft; een maatregel, waardoor aanstonds vele artikelen aanmerkelijk in prijs gedaald zijn, en waarschijnlijk voortaan het volk niet meer over groote duurte van levensmiddelen zal te klagen hebben.

POLEN.

WARSCHAU, *den* 29 *April*.

Den 14 der volgende maand komen HH. Keizl. MM. te Jablonna, twee mijlen van Warschau en daags daarop heeft de plegtige intogt plaats.

HH. Keizl. HH. de Grootvorst troonopvolger en Grootvorst *Michael* worden mede hier verwacht. Het keizerlijke gevolg zal even talrijk als glansrijk zijn.

Onze couranten van heden bevatten onderstaand dekreet van Z. M. den Keizer en Koning.

„ Wij *Nicolaas I*, bij de gratie Gods, Keizer aller Russen, Koning van Polen, enz., enz., enz.

„ Overeenkomstig art. 45 der constitutie van ons koningrijk Polen, waaraan wij reeds ten opzigte van den af te leggen eed voldaan hebben, zijn wij voornemens ons in onze hoofdstad Warschau tot Koning van Polen te doen kroonen, en nopen tevens onze veelgeliefde gemalin, Keizerin *Alexandra*, om aan deze plegtige daad deel te nemen, tot welker uitvoering wij den 12 (24) Mei vaststellen. Dienvolgens worden de senateurs, gouverneurs en afgevaardigden uitgenoodigd vijf dagen voor de krooning in onze gezegde hoofdstad zaam te komen. Wij verzekeren hun bij deze gelegenheid van onze koninklijke welwillendheid en bevelen hen in de bescherming der Goddelijke Voorzienigheid.

„ Gegeven te St. Petersburg den 5 (17) April in het jaar onzes Heeren 1829 en het vierde van onze regering.

(*Get.*) NIKOLAAS."

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den* 5 *Mei*.

Brieven uit Konstantinopel tot den 12 April melden, dat de Engelsche gezant te Teheran, de hofsjaars van Perzie, met een koerier de tijding naar eerstgemelde hoofdstad heeft gezonden van het vermoorden van het geheele Russische gezantschap in genoemde stad. Naar luid van de berigten, welke dienvolgens in de hoofdstad van het Turksche rijk in omloop zijn gebragt, zouden de Perzianen hoogst verbolgen zijn over de voortdurende betaling van de oorlogscontributie aan Rusland, en zoude deze omstandigheid aanleiding hebben gegeven tot een oploop, welke met den meergemelden moord was geëindigd. Een deel der perziaansche troepen, welke den Russischen gezant hadden pogen te verdedigen, was mede het slagtoffer geworden van de woede des volks, en volgens genoemde berigten liep de Schach zelf gevaar van zijn leven te verliezen, bijaldien hij geen middel wist te vinden, om zich aan de verdere betaling dezer schatting te onttrekken.

De Engelsche gezant aan het hof van Perzie moet den Schach eene zeer ernstige nota hebben overhandigd, in welke hij in scherpe bewoordingen op voldoening aanhoudt van de schending van het regt der volken, door het ombrengen van den gezant eener vreemde mogendheid, doch men schijnt in Teheran overtuigd te wezen, dat het, ook met den besten wil, zeer moeilijk zal vallen, om de verlangde voldoening te verleenen, daar eene overgroote menigte deel aan het gepleegd misdrijf heeft genomen, en alles op een te voren beraamd ontwerp heeft berust. — De tijding heeft in Konstantinopel eene overgroote vreugde te weeg gebragt, daar de Turken het gebeurde aanmerken als den voorbode van eenen nieuwen oorlog tusschen Rusland en Perzie, welke, indien zij uitbarstte, aan den stand van zaken in Azie gewisselijk eene geheele andere wending zoude geven.

De Courant van Odessa, van den 15 April, behelst wederom officiële berigten van het oorlogstooneel, volgens welke de Turksche bezetting van Giurgewo in de laatste dagen van Maart gedurige uitvallen gedaan heeft, maar, zoo als de berigten zeggen, zonder gevolg. Aan de Kamtschik hadden wederom voorposten gevechten plaats gehad, en was het dorp Jeniki door de Turken ingenomen, maar twee bataillons en 50 kozakken, door den generaal *Roth* in den nacht van den 25 Maart afgezonden, hadden het overvallen en verbrand, en waren daarna dien zelfden dag wederom terug getrokken. De Russische schout-bij-nacht *Kumany* had den 23 Maart, om de aandacht der Turken van Siseboli af te trekken, eenen aanval op Akhiolli gemaakt, die echter vruchteloos afgeloopen was. Uit Siseboli had men berigt tot den 3 April, op welk tijdstip van daar schepen afgezonden waren om van Varna 1500 man versterking af te halen. Men beijverde zich te meer met de verbetering der vestingwerken en de vermeerdering van het garnizoen van Siseboli om dat men zoowel te land, als over zee, door de te Konstantinopel uitgeruste vloot, verwachtte aangetast te worden.

Zoo als uit Jassij, onder dagteekening van den 20 April, geschreven wordt, zouden de Turken, langs de gansche linie des Balkans, begonnen hebben aanvallender wijs te handelen, en de bezettingen van Widdin, Silistria en Giurgewo ter zelver tijd uitvallen gedaan hebben. Op het berigt daarvan, zou de opperbevelhebber *Diebitsch* aan de verschillende kolommen zijner armee bevel gezonden hebben om met overhaaste togten zich voorwaarts te begeven en den vijand in zijne vorige positien terug te drijven. De generaal *Diebitsch* moet zich in persoon naar den kant van Silistria begeven hebben. De Russische gardes begonnen de vorstendommen in te rukken, en zullen de reserve-armee uitmaken.

ENGELAND.

LONDEN, *den* 6 *Mei*.

In onze manufactuur-districten beginnen zich weder vele blijken van misnoegen en oproerigheid op te doen. Te Rochdale, Macclesfield en elders zijn in het laatst van April onlusten voorgevallen, waarbij vele fabrijken beschadigd en andere geweldadigheden gepleegd zijn, doch op geene plaats is het werkvolk tot zulke uitersten gekomen als te Manchester zelf. Aldaar zijn ll. Maandag, in verscheidene groote fabrijken, volgens een planmatig stelsel om de meestmogelijke verwoesting aan te rigten, al de weefgetouwen verbrijzeld en zelfs een fabrijk-gebouw geheel afgebrand. Eer men den woedenden hoop kon stuiten, was er voor meer dan 11,000 pond sterling schade gedaan. De drift der menigte is, als gewoonlijk, tegen de machines gerigt, en met betrekking hiertoe beijveren onze bladen zich, om de misnoegden het dwaze dezer vijandigheden te doen inzien, hun voorstellende hoe, wanneer wij het gebruik der machines lieten varen, andere natiën met derzelver hulp ons spoedig van alle markten verdreven zouden hebben, en alsdan noodwendig het grootst gedeelte der fabrijkaadje geheel zou ophouden.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den* 5 *Mei*.

Volgens een onzer dagbladen is de Portugesche ridder *de Barbosa*, vier dagen geleden, als buitengewoon courier, met depeches van den markies *de Barbacena*, van Londen naar Weenen vertrokken. Naar luid van de opgaven van dit dagblad zouden deze depeches de tijding behelzen, dat Z. M. de Keizer van Brazilie het besluit had genomen, om zijne dochter *D. Maria* weder naar America te doen terugkeeren, om dat het gevormd ontwerp, om haar eenmaal in den echt te verbinden met haren oom, den infant *D. Miguel*, door deszelfs jongste gedragingen, geheel en al was om verre gestoten. — Het ontbreekt niet aan lieden, die geloof hechten aan dit berigt en het genomen besluit van den Braziliaanschen monarch hartelijk toejuichen.

NEDERLANDEN.

BRUSSEL, *den* 7 *Mei*.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van eergisteren, werd gelezen eene koninklijke boodschap, houdende mededeeling van een op 20 December ll. met Brazilie gesloten verdrag van vriendschap, scheepvaart enkoophandel; deze stukken zullen worden gedrukt en rondgedeeld.

Voorts werden gelezen twee missives van den minister van justitie, behelzende de eerste twee veranderingen in het ontwerp van wet betrekkelijk het kennelijk onvermogen van schuldenaren, en de andere het berigt dat zijne voortdurende ongesteldheid hem niet toelaat om de zitting bij te wonen.

Vervolgens werden de beraadslagingen geopend over de ontwerpen van wet betreffende 1°. de voogdijschap, 2°. eenige veranderingen in den tekst van het burgerlijk wetboek, en 3°. het kennelijk onvermogen van schuldenaren. Het eerste ontwerp werd, na dat het door den heer *de Stassart* bestreden en door den heer *Donker Curtius* verdedigd was, met 72 tegen 2 stemmen aangenomen. Het tweede ontwerp ging zonder beraadslaging met eenparige stemmen door. Over het derde ontwerp, hetwelk den 7den titel van het 3de boek van het burgerlijk wetboek moet uitmaken, voerden een aantal sprekers het woord, waarvan de heeren *Leclercq*, *van Crombrugghe* en *van Asch van Wijk* het bestreden, en de heeren *Serruijs*, *Donker Curtius*, *de Rouck*, *Beelaerts* en *van Reenen* het verdedigden.

Gisteren deze beraadslaging voortgezet zijnde, en nog eenige sprekers, alle ten voordeele van het ontwerp, gesproken hebbende, is hetzelve ten slotte met 52 tegen 28 stemmen aangenomen.

In die zelfde zitting van gisteren is ook gelezen het verslag der algemeene afdeeling over het door de heeren *Barthélemij c. s.* gedane voorstel betreffende de regterlijke organisatie; en zijn de beraadslagingen daarover tegen morgen Vrijdag vastgesteld.

ADVIJS van den heer Mr. D. Fockema, *uitgesproken in de Zitting van Vrijdag* 24 *April jl.*

EDEL MOGENDE HEEREN!

Ik had, na het onderzoek der voorgedragene Wet, tot beteugeling van kwaadwilligheid, hoon en laster, waarover wij thans raadplegen, meest doelmatig geacht, over dat onderwerp niet te spreken, doch ik ben van gevoelen veranderd, bij en na het lezen van de processen-verbaal der Afdeelingen, wegens daarin voorkomende stellingen.

Ik zal over de redactie van het *eerste artikel* alleen zeggen, de meer eenvoudige wetgevende stijl van de twee eerste deelen is, mijns oordeels, deze: Indien eene misdaad of een misdrijf is begaan, of daartoe eene poging is aangewend, zal degene, die tot dat einde zal hebben opgeruid, hetzij door aanspraken, in het openbaar, ten aanhoore van eene verzameling van personen gehouden, hetzij door plakschriften, hetzij door gedrukte of niet gedrukte, en verkochte of verspreide geschriften, — als medepligtige en worden gestraft. — Het derde deel zoude beter in een bijzonder artikel zijn vervat.

Ik vind het geenszins noodig, ik vind het zelfs niet nuttig, om te voegen bij *opruijen*, *regtstreeks*, en bij *provoquer*, *directement*. Wie, die eenig gezond verstand bezit, en den aard van *medepligtigheid* kent, zal in twijfel trekken de noodzakelijkheid van een baarblijkelijk verband tusschen de opruijing en het wezenlijk misdrijf. Maar men zal tevens niet noodig achten, dat de opruijing onmiddelijk het misdrijf is voorafgegaan. Eene toevallige en niet toerekenbare daad is somwijlen de naaste oorzaak van eene werkelijke misdaad, welke door eene voorafgaande opruijing, de ware oorzaak, is voorbereid.

Men schetst hier weder de gevaren van regterlijke willekeur, strijdig met de vrijheid van de drukpers. Ik gevoel nog altijd de verhevene waarde van den regterlijken stand, waartoe ik voormaals heb behoord. De Regter zal de zaken in het ware verband beschouwen, en met oplettendheid en waarheidsliefde de kenmerken der opruijing gadeslaan in derzelver aard, loop en gevolgen. De pligt van den Regter is altijd van eenen teederen aard. Maar hij is niet achterdochtig; hij veronderstelt geen misdrijf, en vindt, bij twijfel, geene *strafbaarheid*.

Een hevige aanval is tegen het *tweede artikel* gedaan, en die aanval heeft mij meer overtuigd van de noodzakelijkheid, om de bedoelde uitbreiding aan de daarin vermelde artikelen van het strafregt te verleenen, waartoe de inrigting van dit tweede artikel beter zoude kunnen zijn.

Ik kan mij zeer wel voorstellen, dat een ambtenaar, als ambtenaar kan worden beleedigd, zonder dat hij bij de beleediging tegenwoordig is. Is het niet van meer uitgebreide gevolgen, hem in zijne betrekkingen, door middel van de drukpers, te honen en te lasteren? Zoude dit niet zijn *un outrage envers un dépositaire de l'autorité publique*? Maar, zegt men, dan is dit tweede artikel strijdig met het vierde, hetwelk het regt voorbehoudt, om over de handelingen der openbare Magten zijne gedachten te kunnen uiten, en die te beoordeelen. Geenszins, Edel Mogende Heeren! Het gedrag van eenen ambtenaar te beschrijven en te beoordeelen, kan zeer wel bestaan met eene strafwet tegen smadelijke bejegening, hoon en laster; want

Est modus in rebus, sunt certi denique fines
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

Indien hij, die het gedrag van eenen ambtenaar beoordeelt, bescheiden is, en toont, dat redelijke waarheidsliefde hem bestuurt, en dat hij geenszins door nijd, haat, hevige hartstogten en laatdunkendheid wordt vervoerd; hij zal bij de verstandigen den meesten invloed uitoefenen; hij handelt doelmatig in eenen *goeden* zin. Waarom zoude hij niet kunnen zeggen, de ambtenaar A heeft die daad verrigt; deze verrigting strijdt met die wet, of met dat artikel van de Grondwet? Waarom zoude de Regter dan niet kunnen oordeelen en vonnissen? Ik noemde eene bepaalde daad; want ik haat evenzeer onbestemde beschuldigingen als onbestemde strafwetten. Die aangevoerde daad is verrigt, en strijdig met de wet en met des ambtenaars pligt, of zij is niet verrigt, of zij heeft niet dat kenmerk. In de laatste gevallen is de ambtenaar beleedigd in zijne eer, en de maatschappij in hare regten, welke den ambtenaar met het vertrouwen heeft bekleed, tot werkzaamheden heeft geroepen, en hem in dien werkkring moet handhaven. Hij die opgeroepen, door kwaad opzet of strafbare onvoorzigtigheid, eene verkeerde aantijging in het openbaar heeft gedaan, moet naar de omstandigheden de nadeelige gevolgen van die verkeerde aantijging dragen. Het zal hem en anderen tot leering strekken, dat men niet straffeloos de ambtenaren wegens hunne werkzaamheden mag lasteren. Het zal de zucht van kwaadsprekendheid beteugelen en beperken, maatschappelijke deugd bevorderen, en eenen goeden invloed op de zedelijkheid uitoefenen.

Indien de daad is verrigt, en een kenmerk draagt, strijdig met de wet en met pligt, dan is op eene *gestrenge* wijze eene waarheid aangekondigd; en deze openlijke betuiging kan geene misdaad zijn; want de Staat heeft in het verleend vertrouwen gedwaald, en de ambtenaar heeft de grenzen van zijne bevoegdheid overtreden, hij is schuldig. Hoewel ik eenige waarde hecht aan den stelregel der stoïcijnen, om de zaken bij derzelver ware namen te noemen, en geenszins, met eene soort van beschaafde wereld, onzedelijke daden met zachte namen wil bestempelen en vergoelijken; waarom ik misschien onder de *ruwen* en *ongemanierden* worde gerangschikt: zoo zoude ik nogtans wel willen vragen, of onder de algemeene stelregels der liberalen en philantropen niet behooren de drie volgende:

I°. Zich zelven met meerdere gestrengheid beoordeelen dan anderen;

II°. Zich zorgvuldig wachten van schuld bij anderen te vermoeden;

III°. Streven naar het doel, om dwalenden en zelfs misdadigen te verbeteren, en geenszins te bederven.

Ik zoude dan verder kunnen vragen, of die strenge, bittere, scherpe, min of meer hevige wijze van de waarheid te zeggen, welke thans veel in gebruik schijnt te zijn, — indien men eens wilde aannemen, dat het aangevoerde in waarheid, bondige redeneringen en zekere stellingen bestaat, en niet in onbestemde klanken, ligtvaardige magtspreuken en onbewezene of onware stellingen, — ik herhale, of die wijze van spreken, schrijven en openbaar maken strookt met de ware milde beginselen en menschenliefde?

Doch ik neem gaarne aan, dat een ambtenaar wegens zijne daden en verzuimen openbaar mag beoordeeld worden: ik voeg er nogtans uitdrukkelijk bij, dat hij niet minder in zijne hoedanigheid van ambtenaar dan in zijne algemeene betrekking als mensch, in elke welingerigte maatschappij moet beveiligd worden tegen allen onwettigen aanval (*être à l'abri de toute atteinte illégale*). Toestemmende alzoo in openbare beoordeeling van de verrigtingen der ambtenaren, zoude ik geenszins daarvan uitzonderen het vermoeden „*d'écrire, que pour faire tel acte, le Magistrat s'est laissé corrompre à prix d'argent.*" Integendeel zoude ik, bij het bestaan van dat wangedrag, de bevoegdheid tot openbaarmaking op den voorgrond plaatsen. Want zoodanig ambtenaar is tot den diepsten stand van zedelijke onwaarde vervallen.

Ik kan niet instemmen met het volgende: „*la critique des actes des autorités publiques, ainsi entendue, n'offre aucun inconvénient, alors même qu'elle est non seulement acerbe et peu mesurée dans les expressions, mais même injuste.*" Ik zal het verder betoog niet overnemen, en verwijze derwaarts.

Hoe is het mogelijk, dat men den ambtenaar eenigermate in de verpligting wil brengen, om op te treden tegen den openbaren lasteraar, welke zijne kwaadsprekendheid gemeenlijk onder een schoonschijnend vernis bedekt, in het door dien verkozen strijdperk?

Hoe is het mogelijk, dat men op zulke beginselen de algemeene wetten wil vestigen? Een vrije grondwettelijke regeringsvorm heeft dan tot stelregel, om de ambtenaren, wier betrekkingen veelmalen ongelukkig worden benijd, aan openbare vergruizing bloot te stellen en over te laten. Zal dan de kiesche en regtschapene man, welke eenig gevoel van eigene waarde heeft, niet terug deinzen van openbare betrekkingen? Zal hij niet naar het voorbeeld van Cato zeggen: „in den Staat, waar deze stelregel is aangenomen, is het ambteloos leven de eenige eerestand"? Alzoo zal de Maatschappij gelukkig zijn!

Men zegt, vervolgens, door het *tweede* artikel der voorgedragene wet te doen vervallen, zal het derde artikel eene betere houding verkrijgen. Ik ben van een tegenovergesteld gevoelen, dat, namelijk, het tweede artikel, eenigzins verbeterd zijnde, en het *derde* uitvallende, de zaak een beter voorkomen heeft, en dit zal ik nader aantoonen.

De 222 en 224ste artikelen der strafwet, in het tweede artikel der voorgedragene wet aangevoerd, maken uit een gedeelte van het 3de boek, *eersten titel*, 3de hoofdstuk, 4de afdeeling, 2de paragraaf, van het wetboek van Strafregt, en deze paragraaf heeft tot opschrift: „*Outrages et violences envers les depositaires de l'autorité et de la force publique.*"

De beleedigingen aan ambtenaren en bedienden in-en wegens hunne openbare betrekkingen aangedaan, komen derhalve in deze paragraaf op de regte plaats. Integendeel handelt dat derde boek van het wetboek van Strafregt in den tweeden titel: *des crimes et délits contre les particuliers*, en dienvolgens spreekt de 2de paragraaf van de 7de afdeeling van het eerste hoofdstuk van dien Titel over laster en hoon tegen *algemeene leden der maatschappij* (*contre les particuliers.*) Indien dus ambtenaren, kollegiën en bedienden van de openbare magt zijn beleedigd in — en wegens — hunne openbare betrekkingen, dan hebben de misdrijven niet de eigenschappen en kenmerken der daden, welke het onderwerp van den tweeden Titel uitmaken. Maar wanneer men aan die personen en kollegiën misdrijven verwijt, welke door elk lid der maatschappij kunnen worden begaan, of zedelijke gebreken, welke niet met derzelver openbare betrekkingen in verband staan, en in het gemeene leven aan ieder kunnen eigen zijn; dan vallen die verwijtingen, laster en hoon in de wetsbepalingen van art. 367—375 van het Straf-wetboek, in art. 3 van de voordragt aangehaald, en ik moet in dien zin het derde artikel verstaan.

Uit het aangevoerde zal blijken, dat ik wel verlangd zoude hebben eene meer redekundige, duidelijke en geleidelijke wetsbepaling; eigenschappen, welker gemis ik meermalen sedert jaren in vele wetten heb betreurd. Ik zal mij onthouden van verdere, mijns oordeels, min naauwkeurige uitdrukkingen aan te stippen; en overwegende, dat de door mij beschouwde gebreken in de wet niet in de onzekere toepassing, maar in de wettelijke vormen zijn; overwegende, dat deze wet slechts behelst tijdelijke voorzieningen tot aanvullingen van een wetboek, hetwelk wij hopen, dat weldra door een ander zal vervallen; overwegende, dat het algemeen belang vordert, om de wetten en verordeningen, vermeld in art. 7 der voorgedragene wet, door nieuwe wetsbepalingen te doen vervangen, zal ik de voordragt aannemen, indien ik door den loop der raadplegingen van iets beters niet worde onderrigt.

Misschien zal men aan mij eene gestrenge denkwijze toeschrijven. Deze is nogthans niet ontstaan uit persoonlijke haat, hevige hartstogten of vooroordeel; want ik gevoele mij meer geneigd om eenen lasteraar of eerrover met stilzwijgen te verachten, ja zelfs wegens zijn onbetamelijk gedrag te beklagen, dan om hem ten toon te stellen. Doch als lid van eene tak der wetgevende magt, meene ik de kwaadsprekers, lasteraars en eerrovers te moeten rangschikken onder de snoodste wangedrochten van het menschelijk geslacht, gevaarlijk voor de rust der bijzondere leden van de maatschappij, en verderfelijk voor de rust en orde in den Staat.

Ik heb gezegd.

ADVIJS van den Heer en Mr. A. A. van Boelens, over de wet op de drukpers, uitgesproken in de vergadering van de Tweede Kamer der Staten Generaal, den 25 April 1829.

EDEL MOGENDE HEEREN!

Ik had voorgenomen over het onderhavige voorstel het woord niet te vragen, maar de wet zoo als zij is aan te nemen, hoewel ik zeer vele redenen meen te hebben dezelve als onvolkomen te moeten beschouwen, zoowel in hare bepalingen als bedreigde straffen, en zonder bestaande beweegredenen dezelve zoude verwerpen. Tot de aanneming van dezelve word ik voornamelijk overgehaald, op dat daardoor eene wet vervangen worde, die sedert eenigen tijd facto niet meer schijnt te bestaan, zoo dat de losbandigheid van de drukpers vrij en onbelemmerd ten hoogsten toppunt gedreven wordt. Tot afkeuring bestaan verscheidene redenen, die ik allen niet zal opnoemen, in de hope, dat bij de redactie van het strafwetboek tegen deze soort van misdaden op eene meer volledige wijze zal voorzien worden. Onder deze redenen en bezwaren behoort echter geenszins het denkbeeld van sommigen, die eene onbepaalde vrijheid der drukpers begeren, of de vrees van anderen, dat de toepassing der bedreigde straffen op het misbruik van dezelve te zwaar is, en dat de onschuldige door de onzekerheid van de wet in een onophoudelijk gevaar zal verkeeren van door dezelve te kunnen worden getroffen. Ik stel den kwaadwilligen en zijne misdaad, en de ruimte, die den welgezinden schrijver onbelemmerd blijft, om zijne gedachten vrij en onbeschroomd door den druk gemeen te maken, te veel op den voorgrond, om niet de gestelde straffen eerder te ligt dan te zwaar te achten, en vind geen reden om mij in dezen over de onschuld te bekommeren. Ik ben hierom van besluit veranderd en zal met weinige woorden omtrent deze materie *mijne* gedachten openleggen.

Bij eene vorige gelegenheid heb ik nopens de vrijheid der drukpers mijne geloofsbelijdenis afgelegd en ik vind geene reden daarvan eenigzins af te wijken; want ofschoon ik sedert het voorstel van ons geëerd medelid den Heer *de Brouckère* in onderscheidene dagbladen en andere geschriften vele uitdrukkingen en redeneringen gelezen heb, die het gevoel van redelijke vrijheid moet afkeuren, heeft zulks niet den minsten invloed gehad op mijne manier van denken ten opzigte van de meest mogelijke vrijheid van schrijven en drukken, maar heeft mij tevens ook te meer bevestigd in mijn gevoelen, dat er wetten behooren te bestaan, die de losbandigheid kunnen beteugelen en waakzaam zijn tegen het misbruik, dat gemaakt kan worden van een middel hetgeen naar mate het geschikt is nuttig te kunnen zijn, ook tevens als werktuig kan gebruikt worden, om zelfs het zaad van onrust, wantrouwen en onzedelijkheid met alle deszelfs kwade gevolgen in de maatschappij te verspreiden, te doen kiemen, aan te koesteren en eindelijk die vruchten te doen voortbrengen, waarvan de natie en ook wij den wrangen smaak te zeer geproefd hebben.

Omtrent de stelling van eene onbepaalde vrijheid van drukpers zal ik mij niet lang ophouden. Ik kan mij niet verbeelden, dat iemand overtuigd kan zijn, dat het woord vrijheid in de sphaer der drukpers, in de wereld vooral der dagbladschrijvers, tot hare bruto beteekenis moet worden terug gebragt, zoo dat zij in dezen niet is de vera libertas quae legibus obedire gaudet, maar eene bandeloosheid om alles te mogen schrijven en drukken wat haat, eigenbelang of kwaadwillige ... den schrijver in het zedeloos ...

BOELGOED. De Deurwaarder J. A. NIJSLOOT, te Leeuwarden, zal, op Woensdag den 13 Mei 1829, ten 9 ure voor- en 2 ure na den middag, ten sterfhuize van *Pietie Hendriks Sijbes*, Weduwe *Verreist*, in de Bonis-Paterssteeg, aldaar, publiek, bij boelgoed en gereed geld, verkoopen: Meubelen en Huisgeraden, eenige Bedden, Beddegoed, Linnen, Wollen, Koper, Tin, Vrouwen Lijfdragt, Goud en Zilver, en hetgeen meer ten dage der verkoop zal worden aangeboden. Alles Dingsdag na den middag van 2 tot 4 uren te bezien.

BOELGOED. De Deurwaarder J. A. NIJSLOOT, te Leeuwarden, zal, op Donderdag den 14 Mei 1829, ten 9 ure voor den middag, ten huize van den Koopman *Jacobus Sijbes Sijbesma*, in het Naauw aldaar, bij boelgoed uitverkoopen: Eenige WINKELGOEDEREN van Laken, Bevers, enz.; differente nieuwe MANS JASSEN; benevens MEUBELEN en HUISGERADEN, als Bureau-Kabinetje, Tafels, Stoelen en hetgeen meer ten dage der verkoop zal worden gepresenteerd.

De ondergeteekende maakt aan zijne toekomende Stad- en Landgenooten bekend, dat hij met den 12 Mei aanstaande, koomt te wonen in de Grofsmederij buiten de Noorderpoort te Sneek; verzoekt gunst en recommandatie.

M. P. GELHUIS.

HARDDRAVERIJ. Met consent van den Heer Grietman van Ferwerderadeel, gedenken de gezamenlijke Kasteleins van Ferwerd, te laten verharddraven: Eene fraaije ZILVEREN ZWEEP, op Vrijdag den 15 Mei 1829. Alle Paarden tot genoegen der Keurmeesters worden hierop toegelaten; en de gegadigden worden verzocht zich des namiddags precies om één uur bij de Kastelein *E. P. Sikkema*, te vervoegen.

ZES TIMMERKNECHTEN kunnen dadelijk werk bekomen bij *J. R. ZIJLSTRA*, Mr. Timmerman te Stiens.

Er wordt sedert Woensdag avond den 20 April 1829 vermist, een graauw langharige WINDHOND, zijnde eene Teef en bijzonder spits van bek; wie denzelve teregt weet te brengen bij den Hoog Welgeb. Heer W. C. G. VAN WELDEREN RENGERS in de Groote Kerkstraat, te Leeuwarden, zal wel beloond worden.

Een LEERLING of iemand die twee of drie jaren bij het werk geweest is, genegen zijnde het HOROLOGIEMAKEN in den grond te leeren, vervoege zich met gefrankeerde Brieven bij den ondergeteekende, waar ook alle soorten van Werken gemaakt worden, voornamelijk alle voorkomende Stukken welke in Horologiën of Repetitien ...en.

S. W. WIERSMA, *Horologiemaker te Kollum.*

Een ieder die iets verschuldigd is *aan*, of te vorderen heeft *van* den Boedel, nagelaten door wijlen N. P. SCHENKIUS, in leven gewoond hebbende en overleden te Harlingen, gelieve daarvan vóór of op den laatsten Mei 1829, op- en aangaaf te doen aan den ondergeteekende, als Executeur Testamentair.

Harlingen, den 2 Mei 1829.

J. L. FABER.

Op een PRAKTISIJNS KANTOOR binnen *Leeuwarden*, wordt gevraagd een PERSOON, niet beneden de 22 jaren oud, eene fraaije hand schrijvende, ervaren in de Rekenkunde en het Kantoorwerk, en van een goed zedelijk gedrag. — Het *Salaris* zal naar evenredigheid der bekwaamheden worden bepaald. — Adres in persoon of met *vrachtvrije* Brieven bij den Heer G. T. N. SURINGAR, Boekhandelaar te Leeuwarden.

ONDERLINGE BRAND-WAARBORG-MAATSCHAPPIJ TE WOUDSEND.

Op den eersten Mei dezes jaars, werd door de Directie der Onderlinge Brand-Waarborg-Maatschappij te Woudsend, aan gecompareerde Deelgenooten de rekening overgelegd, van het afgeloopen dertiende administratie jaar; benevens inzage gegeven van den staat dezer Maatschappij, welk een en ander algemeene goedkeuring wegdroeg. — De brandschaden is over de onderscheidene premiën met circa 11 tot ruim 16 cents gedekt; en men heeft voor de behoeften der administratie van het ingaande jaar slechts 40 tot 66 cents van ieder aandeel ingevorderd. — Het ingeschreven Kapitaal is wederom met *f* 476072 aan vastigheden vermeerderd.

Deze inrigting, die jaarlijks aanmerkelijk toeneemt, onderscheidt zich onder anderen van vele dergelijke Maatschappijën hierin, dat men geene inleggelden bij de inschrijving betaalt, en alzoo ook geene Reserve Kas houdt; zoo dat er geen Fonds bestaat, dan alleen de Kas der administratie.

Men kan zich ter informatie en deelneming vervoegen bij de Heeren *S. S. Sijbes*, *A. S. Tromp* en *W. W. Visser*, te Woudsend; Jk. *D. Engelen*, te Heerenveen; Mr. *J. S. Tromp*, te Lekkum; *P. J. de Hoop*, te Nieuwland; *S. Sirtema*, te Wijns; Mr. *J. Schik*, te Leeuwarden; Mr. *J. J. Wiersma* en Mr. *B. Haga*, te Sneek; Mr. *A. van Slooten*, te Dokkum; *W. A. Evertsz*, te Oldeboorn; *A. Geerts*, te Joure; *J. van Eijck*, te Oosterwierum; *J. van Kruijff*, te Driesumerterp; *T. Schuurmans*, te IJlst; *P. H. Buisma*, te Langweer; *O. Ruardi*, te Sloten; *A. Blinxma*, te Wolvega; *J. de Jong*, te Rijs; *C. E. Bakker*, te Workum; *T. H. van der Meer*, te Dragten; *R. J. Landman*, te Tjerkgaast; *U. Ekema*, te Sneek (voor Wijmbritseradeel); *J. Slot*, te Groningen; *G. H. Stel*, te Meppel; *P. W. [illegible]*, te Wartena; *S. D. [illegible]*, te Bergum, en bij den Directeur Boekhouder te Woudsend *A. H. Tromp*.

fagen; dit te stollen zoude de ongerijmdheid zelve zijn: zouden dan de wetten niet mogen waken tegen het gebruik maken van een middel, waardoor de lasteraar in staat wordt gesteld met eenen enkelen regel den Regent het vertrouwen zijner onderhoorigen, den braven man zijne eer, den ijverigen koopman zijn crediet, de onderlinge liefde tusschen man en vrouw, ouders en kinderen te vergiftigen of onherstelbaar weg te rooven? Men zegge niet de waarheid zal haar gebied hernemen en de leugen in haren modderpoel terug zinken: indien dit al gebeurt, zoo als misschien dikwijls het geval kan zijn, zal dezelve echter niet altoos even spoedig en nog veel minder aan allen, die het lasterschrift gelezen hebben, bekend zijn; behalve dat velen meestal meer geneigd zijn aan het kwade dan aan het goede geloof te geven. Neen tegen zoodanige misdrijven moet de wet waken, en zulks is dan ook het doel der wet, welke thans het onderwerp onzer beraadslagingen is. Ik wil dezelve, zoo als ik reeds gezegd heb, niet analijseren, maar mij alleen bepalen of de straffen, welke in dezelve, ingevolge de aangehaalde artikels uit het code penal bedreigd worden, in vele gevallen niet eerder behoorden verzwaard dan verligt te worden — of daardoor de vrijheid van schrijven en drukken te veel aan banden zou de worden gelegd? en of er door het onzekere en vague der letter van de Wet aan den welmeenenden schrijver geene noodelooze vrees kan worden aangejaagd?

Op de eerste dezer vragen moet ik bevestigend, op de andere geruststellend antwoorden. De misdaden van moord, diefstal, mondelinge of dadelijke beleediging zijn meestal aan woedende drift, onoverwinnelijke neiging tot meerder levensgenot of nijpende armoede, toe te schrijven en kunnen in de zwakheid der menschelijke natuur eenige verschooning vinden; maar hij, die in koelen moede zich aan zijne schrijftafel zet, om met een voornemen als dat van den duivel in *Milton* het Paradijs in eene Hel te doen verkeeren, een gelukkig volk tegen eenen beminden Vorst op te zetten, hetzelve onder de zachtste regering een schijnbaar juk te doen gevoelen, dat onverdragelijk is, met weidsche woorden hetgeen eenigzins minder goed is te doen voorkomen als het ergste kwaad, het dankbaar gevoel van maatschappelijk geluk te verzwakken, en ontevredenheid in de plaats te stellen, den bloemtuin uit het oog verwijderende en de mesthoop op den voorgrond plaatsende; of hij, die uit haat en wraakzucht, met bedaard overleg zijn verstand en oordeel misbruikt en zijne pen leent om den eerlijken man in de waarneming van zijn ambt of in zijne huisselijke omstandigheden en bijzondere handelingen te onteeren of aan de bespotting der wereld bloot te stellen, kan deze eenige verontschuldiging bij brengen? De daad toch wordt zedelijk bozer naar mate de aandrang de verzoeking tot dezelve door uiterlijke omstandigheden minder is, maar niet alleen om dat de schuldige in zijne daad geheel vrij en met bedaarden zin heeft gehandeld, behoort de strafbepaling niet gering te zijn, maar ook, om dat deze misdaad gevolgen kan hebben, die den beleedigde voortdurend schadelijk kunnen zijn, en zelfs door een strafvonnis niet worden weggenomen: immers eene lasterlijke aanranding van de eer en den goeden naam van iemand, die in de algemeene achting mogt deelen, zal bij velen meer ingang vinden naar mate men nooit iets schandelijks of berispelijks van hem had kunnen vermoeden, en de nu geheel omgekeerde denkwijze omtrent den voorheen hooggeachten man zal door de straf, die den lasteraar wordt opgelegd, zelden geheel worden uitgewischt.

De wet behoort dus streng genoeg te zijn om de kwaadwilligen van het plegen van deze misdaad af te schrikken, en behoort mijns achtens eene uitzondering te maken op de zachtheid van het strafwetboek, dat wij te gemoet zien. Zij is daartoe te meer geregtigd daar door zoodanige ernstige voorzieningen aan het goede en nuttige, dat men door de drukpers stichten wil, niet den minsten hinder zal worden toegebragt, zoo dat daar omtrent alle bezorgdheid overbodig zal zijn. Wanneer toch het doel van den schrijver goed is, zal hij andere middelen gebruiken om hetzelve te bereiken, dan valsche aantijgingen of lasterlijke uitdrukkingen omtrent personen en zaken, die meer tot bespotting en verbittering strekken, dan tot overtuiging en verbetering, trouwens de man, die bij een goed verstand een goed hart voegt, behoeft de wet niet te vreezen; en hoe gestreng en onbepaald dezelve in dezen zij, hij zal overvloedige ruimte en vrijheid vinden, om, zonder het minste gevaar te loopen, zijne gedachten over bijzondere en algemeene belangen door den druk bekend te maken, op eene bescheidene wijze, de fouten en misbruiken van regering te openbaren; wereldkundig te maken, indien ergens de wetten niet behoorlijk worden uitgevoerd of misbruik van gezag plaats grijpt en doordoor veel goeds stichten door de schuldigen te regte te brengen, of ten minste opmerkzaam te doen zijn. Hij zal daardoor bij de natie een geest van belangstelling aanwakkeren, die bij een vrij volk de maatstaf van zijne vrijheid en het kenmerk zijner beschaving is. Voor zulke schrijvers en in dien zin moge de drukpers eene volkomene vrijheid genieten, en ook eene wet zoo als ik dezelve wenschte, zoude hun dezelve niet benemen, maar met kracht waken tegen dezulken, die, terwijl zij om de onbepaalde vrijheid der drukpers schreeuwen, dagelijks in hunne schriften eene losbandigheid ten toon spreiden, die de eendragt en den ordelievenden vaderlander ten hoogste ergeren. Wie toch zal kunnen goedkeuren, dat hooge ambtenaren op eene schandelijke of bespottelijke wijze worden ten toon gesteld, het gouvernement van lage middelen verdacht gemaakt, wantrouwen op regters aangemoedigd, en zelfs een gedeelte van de wettige vertegenwoordigers der natie bij dezelve in verdenking gebragt, als door slaafsche onderworpenheid aan het gouvernement, hare belangen niet behoorlijk behartigende. — Maar ik zal hierbij niet langer stilstaan. Wij kennen de uitgebreidheid en hoogte van het kwaad, dat wij daarnaar het tegenmiddel berekenen! De geheel vrijwerkende wil van hen, die in de onderhavige wet bedreigd worden, het krachtige, zich wijd uitstrekkende en algemeene uitwerksel der daad, de meestal niet geheel te herstellene beleediging of gevolgen daarvan, vergeleken met andere misdaden en de daarop gestelde straffen, doen mij van oordeel zijn, dat de wet, welke ons wordt voorgesteld, en nopens welke ik mij alleen bepaald heb omtrent dit punt te spreken, in de strafbepaling te zacht is om dien afschrik daar te stellen, welke de rust en orde der maatschappij dringend vorderen.

Ik zal echter, om redenen reeds gemeld, en in hoop, dat deze wet, welke ik beschouw als eene lap op een kleed, dat wij wel haast wenschen af te leggen en dus slechts provisioneel en voor korten tijd in het wetboek van strafregt meer volledig en aan het doel beantwoordende zal worden opgenomen, mijne stem voor dezelve uitbrengen.

BUITENLANDSCHE SCHEEPVAART
TE HARLINGEN.

Binnengekomen: Den 3 Mei, het smakschip *de Hoop*, kapt. H. W. Onswedder, met hout van Noorwegen, de schoonerschepen *Livelij*, kapt. S. Finch; *Elisabeth*, kapt. J. Keeble, beide met ballast van Londen. Den 4, 5, en 6 dito niets. Den 7 dito, de schoonerschepen *Flora*, kapt. J. Moudon; *Hope*, kapt. Wm. Cousins, beide met ballast van Londen. Den 8 dito, het smakschip *de Vr. Gerberdina*, kapt. H. A. Oldenburger; het pinkschip *Aurora*, kapt. A. Kruger, beide met hout van Noorwegen. Den 9 dito, het schoonerschip *Friends*, kapt. W. Muggeridje, met ballast van Londen.

Uitgezeild: Den 3 Mei, de schoonerschepen *Orwell*, kapt. R. Cubith; *Fame*, kapt. Wm. Birfield, beide met boter naar Londen; de kofschepen *de Vr. Jantina*, kapt. H. H. de Weerd; *Concordia*, kapt. J. Asjes; *Harlingen*, kapt. G. Korter, alle 3 met ballast op avontuur. Den 4 dito niets. Den 5 dito, de kofschepen *Willem Olivier*, kapt. K. P. Faber, met dakpannen naar de Oostzee; *de Jonge Cornelis*, kapt. H. T. van Slooten, met afval van vlas naar Liverpool; *4 Gezusters*, kapt. K. M. Goodde, met ballast naar Noorwegen. Den 6 dito, het pinkschip *Jungvrou Maria*, kapt. Jens Giersoe; het brikschip *Taedeminde*, kapt. O. H. Noss, beide met ballast naar Noorwegen; het schoonerschip *Antje*, kapt. S. de Vries, met dakpannen naar de Oostzee. Den 7 dito niets. Den 8 dito, het schoonerschip *Victorij*, kapt. R. Rice, met stukgoederen naar Newcastle; het smakschip *Flora*, kapt. H. Klein, met granen naar Rouan; het tjalkschip *Vriendschap*, kapt. F. D. Hund, met dakpannen naar Hamburg. Den 9 dito, het kofschip *Vriendschap*, kapt. Jan Klazen, met ballast naar Noorwegen.

*** Getrouwd:
MARKUM, W. D. VISSER en
den 25 April 1829. H. C. LEIJBER.
Deze is dienende tot kennisgeving aan familie, vrienden en bekenden.

*** Ondertrouwd:
DOCKUM, LAMBARTUS S. GORTER, en
den 1 Mei 1829. EELKJE P. VENEMA.
Deze strekke tot bekendmaking aan vrienden en bekenden zoo wel binnen als buiten de stad.

*** Getrouwd:
FRANEKER, G. YPMA, en
den 1 Mei 1829. R. VAN TEMMING.

*** Getrouwd:
FRANEKER, Mr. A. TELTING, en
den 1 Mei 1829. A. C. H. HUGUENIN.
Familie, vrienden en bekenden worden verzocht deze algemeene als bijzondere kennisgeving aan te merken.

*** Getrouwd:
GORREDIJK, T. v. D. HOOP,
Deurwaarder, en
den 8 Mei 1829. IJ. R. v. D. VEER.
Dienende deze tot kennisgeving aan vrienden en bekenden.

GROUW, den 5 Mei 1829. Heden middag ten 3 ure beviel voorspoedig van eenen ZOON TRIJNTJE G. LIJKLES, geliefde Huisvrouw van
GERBEN J. JELLES.

*** Heden nacht verloste gelukkig van eene DOCHTER T. IDZERDA, Huisvrouw van
STIENS, M. VLASKAMP,
den 7 Mei 1829. *Chirurgijn en Vroedm.*

*** Heden morgen verloste zeer voorspoedig van eenen welgeschapenen ZOON MARIA JOSEPHA HUISMANS, geliefde Echtgenoot van
LEEUWARDEN, J. H. G. JANSEN,
den 3 Mei 1829. *Koek- en Banketbakker.*
Deze dient tot algemeene kennisgeving, zoo wel binnen als buiten de Stad.

*** Heden verloste van eene doode DOCHTER, PETRONELLA P. WALLER, geliefde Echgenoot van
LEEUWARDEN, T. B. PLANTENGA.
den 8 Mei 1829.

*** Heden verloste allervoorspoedigst van eene welgeschapene DOCHTER, ANTOINETTA MARGARETHA BRASKER, geliefde Echtgenoot van
SNEEK, den 10 Mei 1829. J. B. WOUTERS, Bz.

*** Heden nacht omtrent 2 ure trof mij weder eenen gevoeligen slag, daar het God behaagde van mijne zijde weg te rukken mijnen zeer geliefden oudsten Zoon FRANS FEERSMA, nog geen twintig jaren bereikt hebbende, aan de gevolgen eener uitterende ziekte.

Wat ik, mijne kinderen en verdere betrekkingen in hem verliezen, zullen zij alleen kunnen beseffen die hem van nabij en in zijn waarde gekend hebben; hoe duister en treffend dit ook voor ons allen is, troost ons zijn waarlijk deugdzaam gedrag, tot veler voorbeeld, zijne groote onderwerping in het lijden, en de bemoediging die hij ons op het laatst nog toestamelde, dat hij naar zijnen Hemelschen Vader en Heiland ging, doet ons met grond vertrouwen, en staren hem ook alzoo na, dat hij in betere en volmaaktere gewesten, waar de tranen eens afgewischt zullen worden, is aangeland.
HARLINGEN, EELKJE HESLINGA,
den 2 Mei 1829. Wed. J. FEERSMA.

LEEUWARDEN, den 3 Mei 1829. Tot mijne en mijner Kinderen diepe droefheid overleed heden morgen omstreeks elf ure mijne waarde Huisvrouw GEISKE VAN DER WERFF, in den ouderdom van ruim 63 jaren, na eene ongesteldheid, vergezeld met hevige koortsen, van slechts 5 dagen, en eene echtverbindtenis van 38 jaren. Ik betreur in haar eene dierbare Gade en mijne Kinderen eene teedere zorgdragende Moeder. Alleen de hoop op eene zalige standverwisseling leenigt eenigzins onze smarte.
H. LUIKING.
NB. *Vrienden en bekenden gelieven deze algemeene voor bijzondere kennisgeving aan te merken.*

*** Het behaagde den Almagtigen God ons teedergeliefd en aanvallig Dochtertje, BALTINA ADRIANA MATHILDA, in den ouderdom van bijkans drie jaren, aan de gevolgen der Mazelen en bijkomende zware koortsen, zoo wij mogen vertrouwen, tot Zich te nemen en in zaliger gewesten over te brengen.

Wij zijn met onze overige dierbare kinderen, welke allen dezer dagen door dezelfde ziekte aangetast, tot dus verre, genadiglijk zijn gespaard, over dit treurig verlies bitter en diep bedroefd, en haar afscheiden van deze wereld, doet ons op nieuw aan vroegere smartelijke sterfgevallen met innige droefheid gedenken.
LEEUWARDEN, P. CHEVALLIER.
den 7 Mei 1829. T. CHEVALLIER,
Geb. MARCHANT.
Familie, vrienden en bekenden gelieven deze als eene aan elk hunner in het bijzonder gerigte kennisgeving aan te merken.

*** Heden ontsliep, na een lijden van slechts 11 dagen, mijn dierbare Echtgenoot PIETER KOORN, in den ouderdom van circa 55 jaren. Eene kwaal in de borst met bijkomende zinkingziekte, maakten een einde aan zijn werkzaam leven. Strekkende dit berigt tot kennisgeving aan de menigvuldige Bekenden van den overledene.
HELDER, CORNELIA VAN DORLAND,
den 8 Mei 1829. Wed. P. KOORN.

*** Heden overleed een onzer Tweelingen, welke den ouderdom van slechts achttien maanden mogte bereiken.
SNEEK, E. MEIJER, Hz.
den 9 Mei 1829. M. MEIJER,
Geb. OETZES.

*** Den Huize PAAUWENBURG te BRONGERGA, den 9 Mei 1829. Heden overleed aldier, in den ouderdom

De Notaris N. MEIJER, te Bolsward, zal, op Woensdag den 13 Mei 1829, des morgens ten 9 ure, ten huize van den Heer *Johannes Teijens*, te Bolsward, publiek bij boelgoed en gereed geld, presenteren te verkoopen: WINKELGOEDEREN en GEREEDSCHAPPEN, bestaande in onderscheidene groote en kleine Vaten, blikken Bussen van verschillende grootte, Laden, Doozen, Bakken, Potten, Tobkes, Vijzels, Tregters, 1 paar groote koperen Schalen met Evenaar, 1 groote en zware Evenaar met Schalen en Gewigten, 1 Koffijmolen, 1 kleine Toonbank en 1 groote Dito, waarin een ruime blikken Oliebak met Maatjes, 1 Koffijbrander met Fournuis, 3 Vatstellingen, Winkelplanken enz.; voorts eenige MEUBELEN en HUISSIERADEN, waaronder 1 Klok, 1 Pulpitum, Thee- en Porseleinkasten, Spiegeltafeltje, Schilderijen, Stoelen, Tafels, Porselein, Glas, Koper, Tin, IJzer- en Aardewerk, en hetgeen meer ter verkoop zal worden aangeboden.

De Notaris N. MEIJER, te Bolsward, zal, als daartoe benoemd door de Regtbank van Eersten Aanleg van het arrondissement Sneek, ten overstaan van den Heere Vrederegter van het kanton Bolsward, publiek bij verhooggeld, presenteren te verkoopen:

Eene HUIZINGE en ERF cum annexis, staande en gelegen op de Kerkstraat te Bolsward, gekwoteerd letter E, no. 649, bij de Weduwe *Thijs Sangers* als mede-eigenaresse in gebruik; 8 dagen na den finalen palmslag vrij te aanvaarden.

Wie hierin gading maakt, kome op Zaturdag den 16 Mei 1829, bij de definitive toewijzing, des avonds ten 7 ure, in het Logement het Wapen van Wonseradeel te Bolsward.

Er wordt gevraagd een KOEK- en BANKETBAKKERS LEERLING; adres bij *H. C. KLEINSCHMIT*, te Sneek.

Twee à drie KNECHTEN, het Timmeren en Metselen redelijk verstaande, kunnen van stonden aan werk bekomen bij *S. K. VAN DER MEIJ*, te Menaldum.

Een VERWERS-KNECHT, kan dadelijk werk bekomen, bij G. S. DE VRIES, te Ferwerd.

Een à twee ZEILMAKERS KNECHTEN, kunnen van stonden aan werk bekomen bij *L. P. OPPEDIJK*, te Woudsend.

Drie à vier koesëten best gewonnen hooglands HOOI te koop, liggende zeer geschikt aan het water; te bevragen bij *T. S. BOERSMA*, Kastelein te Birdaard.

De Notaris P. TADEMA, te Makkum, als daartoe, voor zoo veel het eerste perceel aangaat, door de Regtbank van Eersten Aanleg te Sneek benoemd, zal, ten overstaan van den Heer Vrederegter van het Kanton Bolsward, publiek, bij strijk- en verhooggeld, presenteren te verkoopen:

1. Eene uitmuntende en zeer voordeelig gesitueerde ZOUTKEET, met derzelver nieuwe ZIEDPAN, SELHUISEN, DENNEN, WATER- en PEKELBAKKEN, TURFSCHUUR, KNECHTS-WONING, TUIN, ERVE en verdere annexen, alles staande en gelegen aan de groote Zijlroede te Makkum, aldaar gekwoteerd letter A, no. 80, en 14 dagen na den finalen palmslag vrij te aanvaarden; belast met 7 stuivers Floreen en over 1829 in Verponding aangeslagen op *f* 8 : 93.
2. Een snelzeilend JAGT, met Zeil en Treil, Mast, Haken en Boomen, Want en Touwwerk, en alle verdere annexen, lang over Steven 6 ellen 2 palmen en 4 duimen, wijd over deszelfs Berkhouten 2 ellen en 6 duimen en hol naar advenant, in de groote Zijlroede bij opgemelde Zoutkeet liggende, en terstond na de adjudicatie te aanvaarden.

Wie gading maken, komen op Maandagen den 18 en 25 Mei 1829, telkens des namiddags ten 3 ure, bij de voorloopige en eindelijke toewijzingen, in het Logement *de Prins*, te Makkum; zullende echter de verkoop des 2de perceels in eene zitting op den 25 Mei geschieden.

Al wie iets te vorderen heeft van, of verschuldigd is aan den Boedel en Nalatenschap van *JACOBUS CORNELIS ZWAGA*, in leven Schipper van de Joure op Leeuwarden, wordt verzocht daarvan opgave te doen aan Mr. HARMEN HIDDINGA, procureur te Sneek, vóór of op den eersten Junij 1829.

VERKOOPING VAN RIJTUIGEN, ENZ. — A. J. POSTHUMA, zal, op Vrijdag den 15 Mei 1829, des voormiddags om elf uren, bij de Langepijp, te Leeuwarden, ten overstaan van den Notaris Mr. E. E. WIELINGA VAN SCHELTINGA, verkoopen:

RIJTUIGEN en PAARDENTUIGEN, waaronder een' uitmuntenden Koetswagen, een Kiereboe met ijzeren assen en metalen bossen, en het onderwerk bijna geheel van ijzer, een' overdekten Wagen; twee Chaisen, eene beste Kapchais met Dissel en Raamt, eene ligte Kapchais voor een Paard, eene Phaëton, eene ligte Cariole met ijzeren Assen en voorzien van Kussens en Schootkleed, en nog 2 verdekte Wagens, drie paren Gereiden en Hoofdstellen, als mede eenige losse Kussens; voorts een Tjenne met koperen hoep, enz. Iemand hier nog iets willende bijvoegen, kan zulks vóór en op den verkoopdag [illegible]



van vier en twintig jaren, de Wel-Geborene Vrouwe WIKJE MINNEMA DE WITH, Echtgenoot van Mr. H. W. DE BLOCQ VAN SCHELTINGA.

De prijs der BOTER te LEEUWARDEN, den 8 Mei 1829, *f* 19 tot *f* 26 : 00, naar kwaliteit.

De In- en Uitlandsche Rogge en Tarwe was dien zelfden dag: Rogge *f* 181 : 50 het Last.
Tarwe *f* 12 : 41½ het Mudde.

PRIJS COURANT DER EFFECTEN.
AMSTERDAM, den 9 Mei 1829.

Werk.Sch...2½ pct.	57¼ à 57⅜	Weener dito 4 —	74¼ „ 74⅜
Rest.Uitg.dito —	⅞ „ ⅞	WeenerCert.2½ pct.	50¼ „ 50⅜
Kans-Biljetten...*f* 20	„ 20¼	Idem Bank-actien..1325	„ 1327
AmortSijnd.4½pct.	100¾ „ 100⅞	Aand. *Rotk. f* 100..194	„ 195
Losrenten...2½ —	97 „ 97⅛	Idem *f* 250..4 pct.	376.377
Ned. Handm. 4½ —	87¼ „ 87⅜	Idem Met...5 —	94¾ „ 94⅞
Obl. Rusland 5 —	100¼ „ 100⅜	Id. te Lond..5 —	94¾ „ 94⅞
Nieuwe Ins. 5 —	98¾ „ 99¼	Spanje 1805..5½ —	34½ „ 35
Russ. Inschr. 6 —	56⅞ „ 57	Idem 1822..5 —	9¾ „ 9⅞
Certific. dito 6 —	57 „ 57¼	Fr. Fondsen..3 —	79 „ 79⅛
Rusl. Hamb..5 —	86¾ „ 86⅞	Cert. van dito 3 —	73¼ „ 73⅜
Id.Neg.Lond.5 —	88 „ 88¼	Napels Cert. 5 —	79¾ „ 79⅞
Poolsche Aand. *f* 89	„ 89¼	Id. Nieuwe..5 —	79¾ „ 80
Weenerbank..5 pct.	88¾ „ 89	Id. in Lond...5 —	83¾ „ 83⅞

BERIGT VAN INTEEKENING op een Tijdschrift, getiteld: *TEMPORA SUBSECIVA PALLADI ET MUSIS SACRATA*; wordt gratis uitgegeven bij den Boekhandelaar H. C. SCHETSBERG, te *Leeuwarden*; en is mede te bekomen bij G. IJPMA, te *Franeker*; F. HOLTKAMP, te *Sneek*; M. VAN DER PLAATS, te *Harlingen*, en F. HESSEL, te *Heerenveen*. De Inteekening wordt finaal gesloten op den 1 Junij aanstaande.

*** Bij den Boekverkooper V. LOOSJES, te *Haarlem*, en bij alle Boekhandelaren in dit Rijk, staat van heden tot den eersten Julij dezes jaars open eene Inteekening op eene Verhandeling over de

BURGERLIJKE REGTSPLEGING,
volgens de Nederlandsche Wetgeving,
DOOR Mr. P. MABÉ, JUNIOR,
Procureur bij de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting hebbende te Haarlem, Schrijver van het
HANDBOEK VOOR NOTARISSEN,
volgens de Nederlandsche Wetgeving.

De Voorwaarden, waarop deze Inteekening geschiedt, op dit, bij de aanstaande invoering der Nieuwe Wetgeving, onontbeerlijk werk, zijn te vinden in het daarvan uitgegeven en gratis alom te bekomen *Prospectus*. De prijs zal voor degene, die *niet inteekenen*, aanmerkelijk *verhoogd* worden.

HET BESTUUR DER GRIETENIJ LEEUWARDERADEEL zal, door eenen Commissaris uit deszelfs midden, onder nadere approbatie van Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, op Donderdag den 21 Mei 1829, des namiddags ten 2 ure, in het Grietenijhuis binnen Leeuwarden, in het openbaar, aan den minstaannemenden, bij strijk- en verhooggeld, presenteren te besteden:

Het gedeeltelijk afbreken der oude, benevens het daar voor in de plaats opbouwen van nieuwe SCHOLEN, in de dorpen Jelsum, Cornjum en Hijum, benevens eenige Reparatien aan de Onderwijzers Woningen aldaar, met bijlevering van alle tot het een en ander noodige Materialen en Arbeidsloonen. — Bestek en Teekening van dit werk, liggen van heden af ter inzage van de belanghebbenden, in de Schoolgebouwen zelve respectievelijk; zullende voorts aanwijzing in loco worden gedaan te Hijum, op Maandag den 18 Mei, des voormiddags van 9 tot 1 ure, te Cornjum, op Dingsdag den 19 dito, des voormiddags van 9 tot 12 ure, en te Jelsum, op den zelfden Dingsdag, des namiddags van 1 tot 5 ure. Verdere informatien zijn intusschen mede te bekomen ter Secretarie dezer Grietenij.

Leeuwarden, den 7 Mei 1829. *Ter ordonnantie van het Bestuur voornoemd*, J. CATS, Ez., *Secretaris*.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN HENNAARDERADEEL, convoceren mits deze, de Floreenpligtigen der onderscheidene dorpen van voorsz. Grietenij, om in persoon of bij behoorlijke lastgeving, te compareren op Vrijdag den 15 Mei 1829, des voormiddags ten elf ure, in de Dorps-kerk te Wommels, ten einde te stemmen twee VOLMAGTEN voor de Vijf Deelen Zeedijken Binnendijks, voor dezen loopenden jare.

Wommels, den 4 Mei 1829. I. F. VAN EIJSINGA, *Vt.*
Ter ordonnantie van Grietman en Assessoren voorn., W. K. HOEKSTRA, *Secretaris*.

DE GRIETMAN VAN FRANEKERADEEL, roept door deze op, de Stemgeregtigde Floreenpligtigen Binnendijks in die Grietenij, om op Donderdag den 14 Mei 1829, des voormiddags ten 11 ure, in persoon of bij lastgeving, te compareren in het Grietenijhuis binnen Franeker, tot het stemmen van twee VOLMAGTEN, voor de Vijf Deelen Zeedijken Binnendijks, over den loopenden jare, en dezelve van de vereischte procuratie te voorzien; terwijl de Stemgeregtigde Floreenpligtigen Buitendijks van de dorpen *Achlum*, *Midlum*, *Herbaijum* en het *Klooster Ludingakerk* worden opgeroepen, tegen Vrijdag den 15 van deze maand, op hetzelfde uur, in de respective Dorpskerken, ten einde voor ieder dier dorpen en het genoemde Klooster twee VOLMAGTEN te stemmen.

De Grietman voorschreven, J. M. VAN BEIJMA THOE KINGMA,
Ter ordonnantie van denzelve, S. WIJBENGA.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN BARRADEEL, convoceren bij dezen, de Stemgeregtigde Floreenpligtigen van de onderstaande dorpen, en Klooster, om op Zaturdag den 16 dezer, te compareren, op plaats en uur als volgt:

Die van *Minnertsga*, ... in de Kerk aldaar, de voormiddags ten 11 ure,
——— *Firdgum*, ... in de Herberg op Dijkshoek, des namiddags ten 2 ure,
——— *Tjummarum*, ... in de Kerk aldaar, des voormiddags ten 11 ure,
——— *het Klooster Lidlum*, in de Kerk te Tjummarum, des middags ten 12 ure,
——— *Oosterbierum*, ...
——— *Sexbierum*, ...
——— *Pietersbierum*, ...
——— *Wijnaldum*, ... } in de respective Kerken aldaar, des voormiddags ten 11 ure,
——— *Almenum*, ... in de Nieuwe Kerk te *Harlingen*, des namiddags ten 2 ure,

om alsdan ieder voor de hunnen te stemmen *twee* VOLMAGTEN voor dezen jare, die van *Minnertsga* voor de vijf deelen Zeedijken *Binnendijks*, en de anderen voor de vijf deelen Zeedijken *Buitendijks*, en om dezelve voorts van de vereischte procuratien te voorzien,

Grietman en Assessoren voornoemd,
Minnertsga, *Bij indispositie van den Grietman*, S. P. ANEMA, *Vt.*
den 7 Mei 1829. *Ter ordonnantie van dezelven*, E. J. ALTA.

HET DIJKSBESTUUR VAN WONSERADEEL ZUIDER-ZEEDIJKEN zal, op Vrijdag den 22 Mei 1829, des voormiddags 11 ure in het Logement den Wijnberg te Bolsward, publiek aan den minstaannemenden presenteren te besteden: Het slaan van 217 ellen HOOFDPAAL en MIDDELBEUGEL, 118 ellen KISTPAAL en 16 ellen HAAD, waarvan de bestekken verkrijgbaar zijn en ter lezing liggen bij den Strandmeester *J. A. van SCHELTINGA* te Gaast.

Het Dijksbestuur voornoemd.
Ter ordonnantie van hetzelve, C. BINKES.

HET DIJKSBESTUUR VAN DE CONTRIBUTIE VAN HEMELUMER OLDEPHAERT CUM ANNEXIS ZEEDIJKEN, zal, op Donderdag den 21 Mei 1829, des voormiddags 11 ure, in het Contributie Huis te Stavoren, publiek presenteren te besteden: Het HEIJEN van eenige perceelen PAALWERK en KISTVULLEN, alsmede het leveren van 2 à 300 last zware BALSTEEN en 150 last oude harde HUISSTEEN, waarvan de Bestekken zijn te bekomen bij den Strandmeester *COESVILLIER*, te Stavoren.

Ter ordonnantie van hetzelve, J. A. LOOTSMA, *Secretaris*.

HET DIJKSBESTUUR VAN DE ZEVEN GRIETENIJEN EN STAD SLOTEN, CONTRIBUTIE ZEEDIJKEN, zal, op Dingsdag den 26 Mei 1829, des voormiddags om 9 uren, ten huize van *Hans Paulus van der Woude*, Kastelein op Tacozijl, publiek besteden: Het maken van eenige perceelen PAAL- en AARDEWERKEN en KISTVULLINGEN.

Ter ordonnantie van hetzelve, J. H. DE CARPENTIER.

De Notaris J. ALBARDA, Hz., te Leeuwarden, zal, op Donderdag den 14 Mei 1829, ten verzoeke van den Timmerman *Arjen Epkes Adema*, te Leeuwarden, publiek verkoopen, te weten:

Des morgens om 9 uren, in het Ruiterskwartier: Onderscheidene KOZIJNS, alsmede RAMEN, DEUREN en VENSTERS, PLANKEN, JUFFERS en soortgelijke AFBRAAK, in perceelen en naar orde van nommers, zoo als zulks in het Ruiterskwartier is liggende.

Daarna des morgens om 10 uren, ten huize van *A. E. Adema*, over de Koornmarkt, letter B, no. 19, te Leeuwarden: MEUBELEN en HUISGERADEN, als: Kabinet, Klok, Stoelen, Tafels, Pulpitum, en verders Koper-, Tin-, IJzer-, Glas- en Aardewerk, en hetgeen ten voorschreven dage op gemelde plaatsen verders te voorschijn zal worden gebragt.

BELANGRIJKE VERKOOPING VAN VASTIGHEDEN, GELEGEN ONDER HET BEHOOR VAN DE DORPEN *KOLLUM* EN *BURUM*.

MR. B. ALBARDA, Advocaat te Leeuwarden, daartoe gemagtigd, presenteert door het Ministerie van den Notaris REINDER BUIJSING, residerende te Kollum, daartoe Regterlijk gecommitteerd, ten huize van de Weduwe *Johannes Valks*, in de Herberg de Roskam te Kollum, op Zaturdagen den 6 Junij 1829 bij de provisionele en den 20 Junij daaraanvolgende bij de finale toewijzing, telkens des namiddags ten één ure, aan den meestbiedenden te verkoopen:

1. De helft over hoog en laag, in eene uitmuntende ZATHE en LANDEN, met eene kapitale en uitstekende BOEREN HUIZINGE, SCHURE, HOVINGE, BOOMEN en verdere aanhoorigheden, benevens circa 70 bunders Bouw- en Greidlanden, van de beste soort, zoo binnen als buitendijks gelegen, doch allen ingepolderd, staande en gelegen op de *Raken*, onder het behoor van den dorpe *Kollum*, bij *Klaas Rinzes Rispens*, tot Petri en Mei 1830 in gebruik, en alsdan vrij te aanvaarden.
2. De helft over hoog en laag, in 2 bunders 74 v. roeden uitmuntend BOUW- en GREIDLAND, gelegen op de *Blikken*, onder het behoor van den dorpe *Burum*, mede bij *K. R. Rispens*, tot Petri 1830 in gebruik, en alsdan vrij te aanvaarden.
3. De helft over hoog en laag, in een aanzienlijk Veld KWELDERLAND of AANWAS, gelegen onder het behoor van den dorpe *Kollum*, achter en nevens het eerste perceel, en daardoor verkregen; bij de finale toewijzing dadelijk te aanvaarden.

De Verkoops-Voorwaarden zijn inmiddels te vernemen bij den Heer en Mr. B. ALBARDA, te Leeuwarden, en den Notaris R. BUIJSING, te Kollum.

De Notaris E. T. KUIJPER, te Bolsward, daartoe gecommitteerd, zal, ten overstaan van den Heere Vrederegter aldaar, publiek, bij strijk- en verhooggeld, presenteren te verkoopen:

Eene wel ter nering staande HUIZING met ERF en BLEEK cum annexis, aan den Dijk bij de Blaauwpoort binnen de Stad Bolsward, letter B, no. 231, het *Makkumer Veerhuis* genaamd; 14 dagen na den finalen palmslag vrij te aanvaarden.

Wie hieraan gading maken, komen op Maandag den 18 Mei 1829 bij de beschrijving, en op Zaturdag den 23 dito bij den finalen palmslag, telkens des avonds 7 ure, ten huize van *H. Meijer*, in het Wapen van Wonseradeel te Bolsward.

NB. De ondergeteekende, woont bij *J. Hammersma*, op de Pol, maakt alle soorten van LAARSEN en SCHOENEN, beveelt zich aan, in het minzaam aandenken van het geëerd publiek, met belofte eener prompte en civiele bediening.

Sneek, den 12 Mei 1829. M. SCHULTE.

Twee à drie TIMMERKNECHTEN, hun werk geheel of ten deele verstaande, kunnen hetzelve dadelijk bekomen bij IJEDE JANS PORTEN, Mr. Timmerman te Schraard. Brieven franco.

Bij J. OOMKENS, te GRONINGEN, is gedrukt, en alom verzonden. REISTOGTJE met de STOOMBOOT naar HAMBURG, in den Zomer van 1826, in een' gemeenzamen briefstijl beschreven, en met onderscheidene Letterkundige aanmerkingen en andere soorten van inlasschingen doorvlochten door den *Hoogleeraar* Mr. B. H. LULOFS; tweede en laatste deel, met Platen à *f* 4 : 80. — Dit tweede deel is even als het eerste over het algemeen in een vrolijken en boertigen toon, voor zoo ver de onderwerpen zulks toelieten, en niet alleen voor geletterden, maar voor allerlei soort van lezers geschreven, en naar den smaak van onzen tijd tot verlevendiging en afwisseling met een aantal van aanhalingen en motto's uit Hollandsche Dichters, met name die der zeventiende eeuw, doorvlochten. — Men vindt als Titelvignet eene afbeelding van het nieuwe ziekenhuis bij *Hamburg*. Voorts eene groote uitslaande Plaat een gezigt van den wal der Stad voorstellende, en een fraai gegraveerd Portret van den Dichter KLOPSTOCK.

Te LEEUWARDEN, bij P. KOUMANS SMEDING, bij de Hoeksterpoort, letter K, no. 176.